

MAGASINET

stefanus

47. ÅRGANG – NR. 4 // JUNI 2017

Martyrene viser vei

Peter Halldorf, side 4–7

**Terror og håp
i Midtøsten**

Side 8–9

**I skjul i
Saudi-Arabia**

Side 10–11

**Dødsdømt
i Pakistan**

Side 12–13

P. Halldorf

De forfulgte fortjener det

Sommeren 1967 ble det forfattet et 20 siders brev til FNs daværende generalsekretær U Thant. Avsenderne var familier til fengslede baptistledere i Sovjetunionen. Brevskriverne oppfordret FNs menneskerettighetskommisjon til å granske de reelle forholdene for trosfriheten i øst og sikre retten til trosutøvelse.

Den nystartede organisasjonen Misjon bak Jernteppet (Mbj) mottok også brevet og arbeidet systematisk for å få nordiske FN-delegasjoner til å fremme saken for FN. I 1968 ble Gulbrand Øverbye utsendt til Genève for å følge behandlingen av saken. Gjennom lobbyvirksomhet, appeller og åpne brev fikk den nystartede organisasjonen satt forfulgtes lidelser på dagsordenen på en forbløffende effektiv måte.

«Publisitet i vest gir beskyttelse i øst» var et motiverende slagord for Misjon bak Jernteppet. 50 år etter gir det fortsatt mening for oss i Stefanusalliansen, selv om det geografiske nedslagsfeltet er utvidet. Appellbrev er

Appellbrev er fortsatt en slagkraftig metode for å synliggjøre omverdenens oppmerksomhet rundt enkeltmenneskers lidelser.

fremdeles en slagkraftig metode for å synliggjøre omverdenens oppmerksomhet rundt enkeltmenneskers lidelser på grunn av trosfrihetsbrudd.

Politisk påvirkningsarbeid er også viktig i dag. Vi ser at Utenriksdepartementet (UD) og NORAD klarere uttrykker nødvendigheten av å arbeide for økt respekt for og styrket beskyttelse av religions- og trosfrihet. De siste fem årene er en rekke tiltak blitt iverksatt fra norske myndigheters side.

Vi i Stefanusalliansen er spesielt glade for at UD har utnevnt en spesialutsending for tros- og livssynsfrihet, har utarbeidet en veileder for trosfrihetsspørsmål for ansatte ved ambassadene og at regjeringen ønsker å doble

bistanden til religiøse minoriteter, fra 20 til 40 millioner. Dette er tiltak som Stefanusalliansen gjennom mange år har løftet frem, og vi ser at vi møtes med stadig større lydhørhet fra det offisielle Norge. Det gir oss inspirasjon og mulighet til å fortsette å løfte forfulgtes sak høyt.

I 1968 reiste Gulbrand Øverbye nedslått tilbake fra FN-møtet. Brevet fra baptistfangenes pårørende ble ikke behandlet, og menneskerettighetskommisjonen fremsto handlingslammet. Men Øverbye fikk med seg en viktig oppfordring fra et av kommisjonens medlemmer: «Fortsett med å holde opinionen levende! Krev noe av oss!» Mbj tok utfordringen, og seks år senere samlet organisasjonens aktive ildsjeler inn 77.000 underskrifter til støtte for at den norske FN-delegasjonen skulle ta opp Sovjetunionens forfølgelse av «annerledes tenkende og troende».

Ulike utenriksministre har de siste ti årene mottatt det årlige oppropet under fakkeltogsarrangementet utenfor UD. «Jeg er glad for at dere utfordrer meg», sa Børge Brende i 2013. Han gjentok det i fjor. For Stefanusalliansen er det avgjørende at beslutningstakere fortsetter å bli utfordret til konkret handling for å fremme trosfrihet. Mennesker som førfølges for sin tro fortjener at vi er mange som sammen står opp den uretten de utsettes for – også de neste 50 årene.

Hilde Skaar Vollebæk
Assisterende generalsekretær

Synspunkter på lederen kan sendes til hsv@stefanus.no

Utgiver	Stefanusalliansen	Forsiden	Maleri av Reidar Kolbrek	E-post	post@stefanus.no
Ansvarlig redaktør	Hans Aage Gravaas	Design og trykk	Kai Hansen Trykkeri	Hjemmeside	www.stefanus.no
Redaktør	Johannes Morken	Opplag	16 300	Styreleder	Gunnar Dehli
Redaksjon	Kristin Storaker Thea Elisabeth Haavet Jan-Eivind Viumdal	Kontor	Trondheimsveien 137	Repr.skapsleder	Karin Riska
		Postadresse	P.b. 6603 Rodeløkka, 0502 Oslo	Org. nr.	970276432
		Telefon	23 40 88 00	Bankgiro	3000 14 57922 Gavekonto
				Revisor	BDO AS

«Dommen og fengselsstraffen mot Ahok innebærer en ytterligere og alvorlig undergraving av Indonesias religiøse pluralisme. Indonesias anledning til å stå frem som et eksempel på et moderat, tolerant demokrati med muslimsk flertall er i fare.»

Benedict Rogers, Christian Solidarity Worldwide

Den ødelagte kirken i Algardisia-distriktet i Khartoum hadde vært der siden 1983. (Foto: World Watch Monitor)

BIBELBOT

ASERBAJDSJAN: Kifayat Maharramova er ilagt en bot på fire månedslønner for å selge religiøse bøker og CD-er uten tillatelse fra staten. Politi og statens religionskomiteer ransaker ofte bokhandlere for å sjekke at forbudet overholdes.

FORUM 18 10. mai

FENGSLER

KAZAKHSTAN: Teymur Akhmedov i Astana fikk 2. mai en fengselsdom på fem år, i tillegg til ytterligere tre års forbud mot «ideologisk forkynnesaktivitet». Han aviser anklagen fra det hemmelige politiet KNB om at han har oppildnet til religiøst hat – og han anker.

FORUM 18 3. mai

RAMADAN

PAKISTAN: Senatets religionskomité har godkjent et lovtilllegg som åpner for tre måneders fengsel for å spise eller drikke på offentlige steder under muslimenes hellige måned, ramadan.

World Watch Monitor 26. mai

KORANTVANG

PAKISTAN: Den medisinske direktøren ved et sykehus i Lahore er beskyldt for å ha tvunget kristne ansatte til å lære seg koranvers. Artikkel 20 i landets grunnlov garanterer at ingen skal bli tvunget til tro eller religiøs praksis. En sikkerhetsansvarlig ved sykehuset meldte saken til politiet. En lokal avis meldte at kristne fikk fraværsmærkning dersom de ikke deltok i morgensamling med islamsk preken. Borgermesteren stoppet praksisen.

World Watch Monitor 15. mai

FENGSLER

INDONESIA: Den tidligere guvernøren i Jakarta er dømt til to års fengsel etter påtrykk fra konservative muslimer. I kampanjen for å bli gjenvalgt tok kristne Basuki Tjahaja Purnama, kjent som Ahok, frem noen koranvers som han fryktet ekstremister ville bruke for å advare mot å stemme på en ikke-muslim. Amnesty mener dommen viser blasfemilovens iboende urettferdighet. Ahok har trukket anken «for folkets og nasjonens skyld», etter harde sammenstøt mellom hans tilhengere og motstandere. Noen av de siste ville ha ham dømt til langt strengere straff. FNs spesialrapportør for tros- og livssynsfrihet og en FN-ekspert i demokrati ber regjeringen omgjøre blasfemiloven og sette Ahok fri.

Christian Solidarity Worldwide 25. mai

OVERDRIVER

USA: Franklin Graham stod i spissen for et toppmøte om forfølgelse av kristne – i Washington i mai. Graham hevdet at 100.000 kristne drepes hvert år fordi de er kristne. Forskningsdirektør Ron Boyd-Macmillan i Open Doors sier tallene er overdrevne.

Vårt Land 16. mai

ØDELAGTE KIRKER

SUDAN: Den siste kirken i Soba-Aradi-distriktet sørøst for hovedstaden Khartoum ble ødelagt 7. mai. Opprørspoliti og sikkerhetsstyrker kom uten forvarsel til Sudan Church of Christ. SCOC kjempet en felles sak med 27 kirker for å stoppe regjeringens beslutning om å ødelegge kirkebyggene som hevdes ulovlig bygget. Retten hadde avvist klagen, men siden kjennelsen ikke var kommet skriftlig, hadde advokatene ikke kunnet anke. 17. mai ble en annen kirke, bygget i 1983, ødelagt i Algardisia-distriktet i Khartoum.

Christian Solidarity Worldwide 10. mai

– Sett Akhok fri, appellerer FN til Indonesias regjering.

Martyrene er tegnet

Når overfladiskhet og engstelig selvopptatthet undergraver kirkene, blir martyrene levende tegn på oppstandelsens virkelighet.

TEKST: PETER HALLDORF

I den lyse uken – uken fra påskedag – besøker jeg to små kirker utenom turiststien i Roma: basilikaene Santa Pudentiana og Santa Prassede. Begge ligger bare et steinkast fra den berømte Santa Maria Maggiore – en av de fire hovedkirkene i Roma – og er oppkalt etter to søstre som ble martyrer på 100-tallet. Deres far het Pudens – nevnt av Paulus i andre brev til Timoteus – og var ifølge tradisjonen en romersk senator som var blitt kristen. I huset der han bodde sammen med familien sin, har arkeologiske utgravninger vist et baderom gjort om til kapell. I kirken finnes bevart en del av et spisebord der Peter skal ha brutt brødet da han besøkte familien.

Santa Pudentiana er bygget over det som kan ha vært en av de aller tidligste huskirkene i Roma. I apsiden, den runde avslutningen av korpartiet, finnes en stor mosaikk fra 390-tallet, den kanskje eldste bevarte i hele Roma. Peter og Paulus er avbildet sammen med søstrene Pudentiana og Prassede som setter martyrkronene på apostlenes hoder. På mosaikken har apostlene samme utseende som på en mengde glass man har funnet i katakombene. Portrettene bygger på en tradisjon som kan føres tilbake til

minnet om Peter og Paulus sitt virkelige utseende.

Den andre kirken, Santa Prassede, er bygget på stedet der 23 unge mennesker ble martyrer. Det sies at Prassede samlet opp deres blod med en svamp og satte den i veggen der hun selv senere ble gravlagt. En sirkelformet porfyrskive i kirkens midtskip viser plassen dette skjedde. I en krypt under høyalteret finnes begge søstrenes relikvier.

Kongeveien

I de små basilikaene i Roma kommer jeg i kontakt med den unge kirke der martyriet ble betraktet som kongeveien til et udelte liv med Kristus. Urkirkens første martyr var Stefanus – hans navn betyr krone. Dette var noe man holdt fast på i den unge kirken, martyriet kom til å beskrive en «kroning». Mosaikker og malerier fra den tidlige kristne perioden framstiller hvordan kristne ble kronet med martyriets krone.

Historien om den kristne kirke er helt fra starten fortellingen om kirkens vitner. Ordet kommer fra det greske ordet *martyrein*: noen som ser noe og forteller det til andre; noen som har fått sine øyne åpnet og ikke kan tie

I basilikaen Santa Prassede i Roma er det et vell av veggmalier, noen av dem viser martyriet. (Foto: Wikimedia)

om hva hun har sett. Det var ingen tilfeldighet at ordet for vitne snart kom til å bli identifisert med død og offer.

Martyren var et vitne om at døden for Kristi skyld er den kristne dåpens ytterste konsekvens. Snart tok man i urkirken til og med til å snakke om martyriet som en «andre dåp» – bloddåpen. Jesu ord til sine disipler – «Det begeret jeg drikker, skal dere drikke, og den dåpen jeg døpes med, skal dere bli døpt med» – hadde for disse tidlige kristne mer enn symbolsk innhold. De opplevde ordenes realitet på sin egen kropp. I martyrenes død

ble denne dåpen fullbyrdet. Martyrene ble formidlere av et tegn, deres dødsdager ble markert som høytidsdager og over deres graver bygdes de første kirkene. Når nattverden ble feiret på plassen for martyrens grav, opplevde man hele kirkens forening med Kristus, i himmelen og på jorden.

Det eneste «bevis»

«Fødselsstunden ligger foran meg», skriver Ignatios av Antiokia på reisen mot sin død på Colosseum i Roma. I hans ord hører vi ikke bare ekkoet fra en forgangen tid. Visst kunne forherligelsen av martyriet iblant få

tvilsomme trekk, noe som utfordret teologene til en refleksjon om hvem som skulle anses å være en sann martyr.

Men her møter vi også en kristen livsholdning der «det gode livet» i denne verden bestod i å vitne om Kristus, om nødvendighet med sin død. Mennesker som lever sin tro og dør for den, er til sist det eneste «beviset» på kristendommens troverdighet. Når overfladiskhet og engstelig selvopptatthet undergraver kirkene, blir martyrene levende tegn på oppstandelsens virkelighet.

Martyrhistorie

På en liten øy i Tiber, midt imot bydelen Trastevere, ligger i dag et lite martyrkapell som forvaltes av Sankt Egidio-kommuniteten. Det er bygget til minne om det tjuende og tjuelførste århundrets martyrer. Her møter den tidlige kirkes martyrhistorie i Roma vår egen tid og dens utallige martyrer under ideologier som har drevet galskapen til det ytterste.

Lørdag i den lyse uken besøker pave Frans den lille øya. I en minnegudstjeneste taler han, med den nylig feirede påske som bakgrunn, om vår tids martyrer som «kirkens levende

>>>

«Mennesker som lever sin tro og dør for den, er til sist det eneste 'beviset' på kristendommens troverdighet.»

blod». «Det er disse vitner som bærer kirken», sier han. «Gjennom integriteten i sin tro og den fasthet de har fått som gave av Den hellige ånd, er de vitner om at Jesus er oppstått og at han lever.»

Minnet om martyrene er en spesiell gave, mener pave Frans, en levende arv som vitner om den fredens og enhetens vei vi alle må gå. «De lærer oss at vi gjennom kraften i kjærligheten kan overvinne arroganse, vold og krig – og at fred kan oppnås gjennom tålmodighet.» Alle ukjente og kjente martyrer, menn og kvinner som står fast i sin kjærlighet, i troskap til Den hellige ånds røst, er en Guds gave til oss. Men de er også en utfordring til å leve i Kristi etterfølgelse uten frykt. Som Jesus sier det i Johannesevangeliet – pavens pretekst i martyrkapellet: «Om verden hater dere, skal dere vite at den har hatet meg først.»

Svaret ligger i martyriet

Hvordan skal vi forholde oss til det voksende hatet mot kristne på mange hold i verden i dag? Biskop Thomas i den koptiske kirke mener at svaret på spørsmålet ligger i martyriet. I et nylig intervju med den tyske skribenten Katja D. Buck kommenterte han blant annet den avskyelige henrettelsen av 21 unge koptere – de ble drept av IS på

«Bortom all splittelse finnes en enhet i Kristus, en enhet som en dag skal bli synlig. Martyrene er tegnet.»

– Biskop Thomas mener at Vestens kirkers svar må bestå i å motvirke frykt, skriver Peter Halldorf. (Foto: Robert Vawter)

en strand i Libya i februar 2015. En vanlig reaksjon i Vesten var, av respekt for ofrene, å ikke ville se den IS-sprede videoen av henrettelsen. Derfor overrasket det mange at kristne i Egypt reagerte helt motsatt. De ville se videoen, og de så den til dens voldsomme slutt. «Det var deres måte å dele lidelsen med dem som ble henrettet», sier biskop Thomas. «Og det de da fikk høre var at i samme stund som knivene skar gjennom halsene på de unge mennene, bekjente de unge navnet Jesus.»

Da de unge kopterne bare noen dager etter sin blodige død ble offisielt utnevnt til martyrer i den koptiske

kirke, vakte det glede på sosiale medier i det kristne Egypt. Disse reaksjonene kan være vanskelige å forstå for en fra Vesten. «Men ingen skal tro at vi ikke sørger», sier biskop Thomas. «Når noe slikt rammer uskyldige mennesker, er tårene mange og smerten stor. De som har mistet sine nære, har et traume som de må få hjelp til å bearbeide. Men i martyriet finnes alltid et både-og: korsets smerte og frelsens glede.»

Motvirke frykt

På spørsmål om hvordan man skal se på dem som forfølger og dreper kristne, svarer biskop Thomas at det framfor alt er viktig å motvirke redsel.

«Savnet av en 'martyriets teologi' i Vesten er tydelig. Det kommer til uttrykk ikke minst i at vi altfor sjelden feirer minnet om martyrene.»

«Ja, de kan ta vår kropp, men hva mer kan de berøve oss? De kan ikke ta ifra oss vår evige herlighet. Når du befris fra frykt kan du også elske, tilgi og vise fasthet.» Eller som teologen Sarah Coakley uttrykte det: «Når vi ikke lenger er redde for døden, er vi heller ikke redde for livet.»

Tilgivelse, mener biskop Thomas, er noe som først skjer mellom den enkelte og Gud. Ikke mellom to individer. Den som angrep er ikke dratt inn i det første skrittet. «Tilgivelsen innebærer at jeg ikke slipper hat og frykt inn i hjertet. Det er en forutsetning for at det andre skrittet skal kunne tas: å skape fred og forsoning.»

Blant kopterne møter vi en holdning til martyriet som kan synes heroisk, men som vi må forstå på bakgrunn av at de er formet av en kirke der respekten for martyrene har en selvsagt plass. De unge mennene som med stor verdighet tok imot sitt martyrium på stranden i Libya var, som biskop Thomas uttrykker det, «enkle mennesker som levde enkle liv». En sterk tro bygges ikke av forklaringer. Som han uttrykker det: «I våre søndagsskoler underviser vi en levende teologi – ikke en skrevet teologi.» I denne levende teologi er fortellingene om kirkens mange martyrer et av de viktigste emnene.

Savnet

Savnet av en «martyriets teologi» i Vesten er tydelig. Det kommer til uttrykk ikke minst i at vi altfor sjelden feirer minnet om martyrene. Det bidrar

også til at vi ofte står rådløse når utbrudd av vold og terrorisme får frykten til å invadere et helt samfunn.

Biskop Thomas mener at vestlige kirkers svar må være å motvirke frykt – og hindre den generaliseringen som lett oppstår når frykten får tak: det er lett å tenke at alle muslimer er farlige når noen muslimer har drept kristne.

Noen får mer enn andre lide «det som ennå mangler i Kristi lidelser». Men selv om vi ikke trues på livet, kan motstand, baktalelser og forakt skape et kall til å bære korset sammen med

de forfulgte og utsatte brødre og søstre rundt om i verden – slik som Simon fra Kylene fikk nåde til å bære Jesu kors.

En fordypet martyriets teologi er en av vår tids store utfordringer, både i formingen av en livsholdning bygget på evangeliet – og for kirkens enhet. De fleste kirker godkjenner hverandres dåp og hverandres martyrer. Det burde innebære at kirkens synlige enhet er innen rekkevidde. Bortom all splittelse finnes en enhet i Kristus, en enhet som en dag skal bli synlig. Martyrene er tegnet.

– Savnet av en «martyriets teologi» i vest er tydelig, skriver Peter Halldorf. (Maleri: Reidar Kolbrek)

Skal ikkje vera andrerangs

Kristne i Midtausten kjenner seg mange stader som andrerangs borgarar. Muslimske leiarar vil gje dei like rettar.

TEKST: JOHANNES MORKEN

– Det er eit viktig signal frå sentrale muslimske leiarar at framtida for kristne skal baserast på at alle har like borgarrettar, seier Olav Fykse Tveit, generalsekretær i Kirkenes Verdensråd (KV), til Magasinet Stefanus.

I april deltok han saman med mellom andre pave Frans på historiske møte i Kairo. Sjeik Ahmed Al-Tayed inviterte, han er storimam og leiar for Al Azhar, den største sunnimuslimske institusjonen. Fykse Tveit var ein av talarane på ein fredskonferanse arrangert av Al Azhar og globale muslimske leiarar. Konferansen kom til på kort varsel etter veksande IS-terror mot kristne nettopp i Egypt.

Vald mot Gud

I sin tale sa Fykse Tveit at «vald i Guds namn mot dei Gud skapte, er vald mot Gud sjølv». Han seier det var ein felles kristen-muslimsk front mot IS-terror. Om framtida for dei kristne seier han:

– Vi løyser ikkje situasjonen for minoritetane i Midtausten – dei som ikkje vil bli kalla minoritetar – basert på den gamle forståinga med spesielle ordningar. Det er eit viktig signal at også Al Azhar meiner at sameksistens skal vera basert på like borgarrettar for alle, seier Fykse Tveit.

Diskriminering

– *Menneskerettsorganisasjonar har kritisert at vald mot kristne i Egypt blir handtert i forsoningsråd der kristne*

I Kairo møtte Olav Fykse Tveit leiarar i den koptisk-ortodokse kyrkja. (Foto: Marianne Ejdersten, Kirkenes Verdensråd)

mistar rettar. Har de tatt opp dette?

– Medlemskyrkjene våre i Egypt drøftar dette. Dei som står for vald, må bli stilte til ansvar og straffa. Kristne har ofte også sterke utsegner om tilgjeving og forsoning, meir enn nokon kan forvente. Ei kvinne som mista mannen i eitt av bombeangrepa i påska, uttalte på egyptisk TV – overraskande for mange – at ho ikkje hata, men tilgav. Det var ein sterk bodskap også til muslimar. Men kyrkjene held fast på at brotsverk skal straffast.

Nærvær

– *Er det håp om framtidig kristent nærvær i Irak?*
– I samarbeid med Kirkens Nødhjelp presenterte vi i desember ein stor analyse av situasjonen for minoritetane i Syria og Irak og kva som trengst for at dei skal flytta tilbake. Etter at rapporten blei presentert, møtte fleire kyrkjeleiarar styresmaktene i Irak og i kurdiske Erbil og leiarar for sunnimuslimane og sjiamuslimane. Når IS ein dag vonleg er nedkjempa, må det investerast i gjenoppbygging.

Det har eg også teke opp med det amerikanske utanriksdepartementet. Det trengst tryggingstiltak og reparasjon av hus, vegar, straumtilførsel og alt anna – og høve til utdanning og arbeid.

Frykt

– «Når IS er borte, vil dei som hjalp IS med å ta over landsbyane våre, framleis vera der», seier erkebiskop Nicodemus Daoud i Den syrisk-ortodokse kyrkja. No ber styresmaktene folk dra tilbake til landsbyane. Men er det råd å komme over frykta?

– På ein eller annan måte må kristne og muslimar leve saman i Midtausten også i framtida. Men tilliten til muslimske naboar fekk ein alvorleg knekk då IS kom. Det er ikkje lett å byggja oppatt tillit i ein slik ekstrem situasjon. Det må vi ta på alvor.

Les meir

Eit lengre intervju er publisert på stefanus.no. Der finn du også intervju med Mohammed Sammak.

Skaper arabisk håp

Midt i ei bølge av IS-terror får koptisk-kristne Mama Maggie i Egypt pris for å skapa arabisk håp.

TEKST: JOHANNES MORKEN

Prisen «Arab Hope maker» blei innstifta og delt ut av Mohamed Bin Rashed Al Maktoum. Han er statsminister i Dei sameinte arabiske emiratane og herskar av Dubai. Han ville verdsetje framstående humanitært arbeid i den arabiske verda. Prisen tilsvarar kring 2,3 millionar kroner. Under utdelinga overraska sjeiken dei 25 000 frammøtte med å gje pris til alle dei fem finalistane. Mama Maggie har i 27 år hjulpet menneske i søppelbyen og slummen i Kairo etter at den rike forretningskvinnna oppdaga nauda. – Verdien av eit menneskeliv kan ikkje samanliknast med noko anna, sa ho i takketalen.

Opnar augo

– Muslimske leiarar får augo opp for den innsatsen ho gjer i det egyptiske samfunnet, seier Eyvind Skeie som har skrive bok om Mama Maggie. Han og Bjørn Wegge, tidlegare generalsekretær i Stefanusalliansen, møtte Mama Maggie for første gong for 15 år sidan og seinast i Kairo tidleg i mai då dei var reiseleiarar for kyrkjelege medarbeidarar. – Vi møtte henne på ein av dei to skulane ho nyleg har starta, med plass både for kristne og muslimske elevar. Ein delegasjon frå Dubai var der for å fortelja at ho var ein av dei fem finalistane. Mama Maggie var svært glad, seier Skeie.

Ut i samfunnet

Med opprettinga av skulane som er opne for alle, tek ho steget ut i samfunnet på ein ny måte, påpeikar Skeie. Tidlegare har Mama Maggie

Mama Maggie får respekt av muslimske leiarar for hjelpearbeidet. (Foto: Bjørn A. Wegge)

drive arbeid for koptiske kristne. Skulane er offentleg godkjende, med så mykje kristen profil som det er lov. – Mama Maggie tek den samfunnsrolla som følgjer av at ho er blitt ein offentleg person. Muslimske leiarar ser den positive rolla – ho står trygt i den kristne tradisjonen, men opptre respektfullt i samfunnet. Den norske gruppa kom til Egypt i skuggen av sjølvmoordsbomber mot kyrkjer i byane Tanta og Aleksandria palmesøndag og IS-drap på 8 kristne i Nord-Sinai i vinter. 26. mai drap IS-krigarar minst 29 koptiske kristne på veg til eit kloster i Minya-provinsen. Då dei nekta å seie ei islamsk trusvedkjenning, starta blodbadet. Kanskje var det berre tidsnaud som gjorde at nokon overlevde: drapsmennene flykta då bilar nærma seg. Meir enn 110 kristne er drepne i målretta IS-angrep sidan desember då ei bombe vart sprengt i ei kyrkje i Kairo.

– Vi er frimodige i trua. Vi kan tilgje, men ber likevel om rettferd, seier biskop Thomas. – Både Mama Maggie og biskop

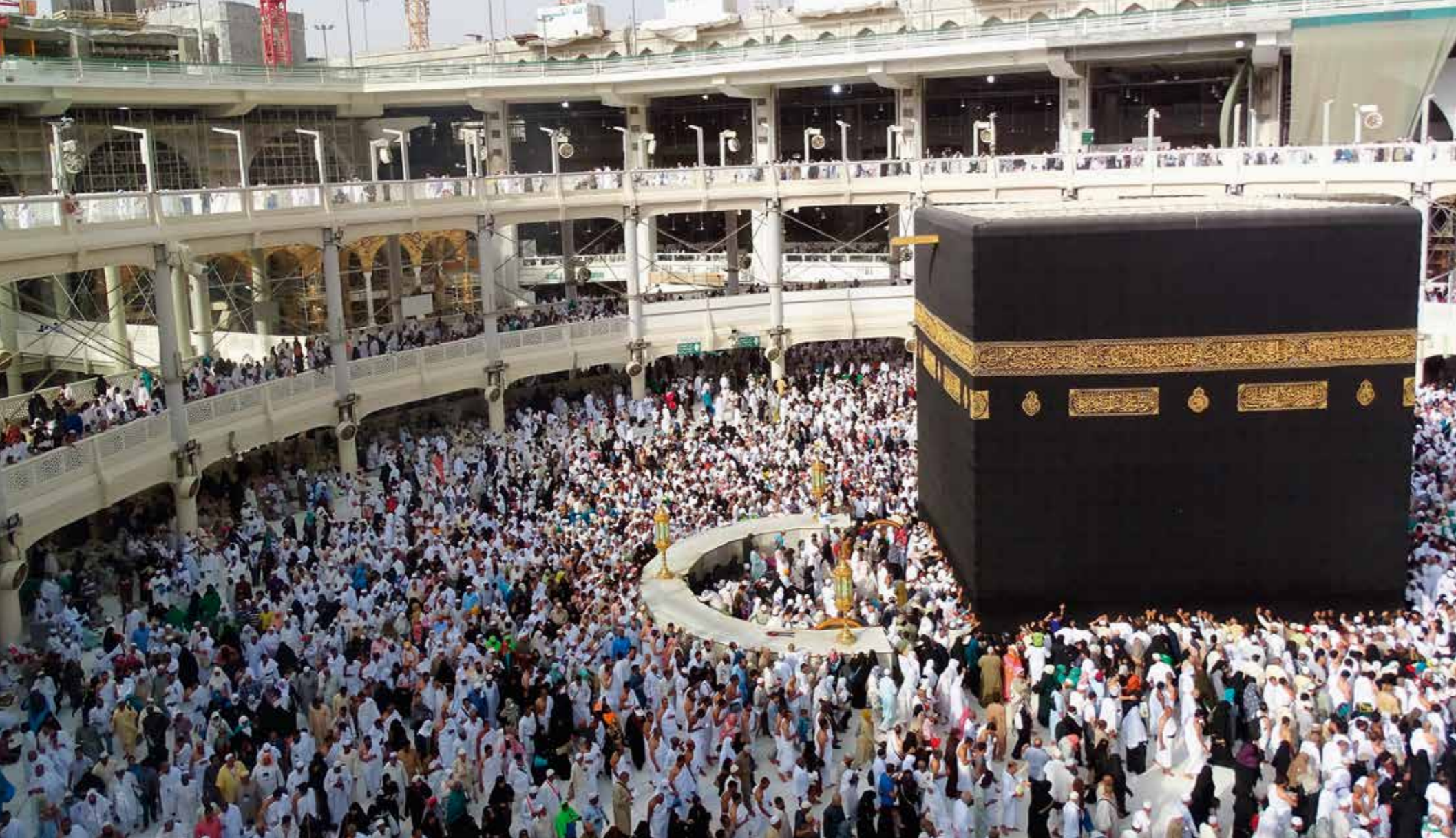
Thomas nektar å overta andres fiendebilete av tilhøvet mellom kristendom og islam, seier Skeie.

Skvis

Skeie understrekar at koptiske leiarar står i ein vanskeleg situasjon når terroren tiltek og president Sisi strammar grepet og set demokratiet på vent. – Vi må stola på at koptiske leiarar seier det dei kan om den uheldige utviklinga offentleg, og endå meir i andre fora, og at dei der byggjer alliansar med moderate og demokratiske krefter. Vi må ha respekt for vurderingane og ikkje som naive demokratar forlanga ting som kan føre situasjonen ut av kontroll, seier Skeie.

Les meir

På stefanus.no kan du lese rapport om studieturen og meir om terroren. Følg oss også på Facebook.

Streng islam preger Saudi-Arabia. Men et økende antall mennesker kommer til tro på Jesus Kristus på Den arabiske halvøy.

Her er det nye jernteppet

Den arabiske halvøy er ekstremt lukket. Likevel aner vi en åpenhet for evangeliet som vi aldri før har sett.

TEKST: INGVAR ISENE

Stefanusalliansen startet som Misjon bak Jernteppet. Kallet var å gi evangeliet til mennesker som levde bak murer hvor evangeliet ble aktivt forhindret. Bibler ble smuglet inn, kristne måtte møtes i hemmelighet. Dette misjonskallet har vi fortsatt i Stefanusalliansen. Vi ser det som vår forpliktelse å bringe evangeliet til de som forfølges og motarbeides i sin søken etter Jesus Kristus. Hvor er så «jernteppet» i dag?

Et av svarene vil være: Den arabiske halvøy.

Her finner vi noen av jordens mest segregerte samfunn hvor strenge kulturelle regler hindrer åpen formidling av evangeliet. Mye av Stefanusalliansens virksomhet for å hjelpe arabiske kristne må vi avstå fra å informere om for å ikke sette trossøsken i fare.

Men vi møter dem, kurser dem og samler kristne fra alle land på Den arabiske halvøy. For noen av dem er

eneste måten å ha fellesskap på å samles i land utenfor regionen.

Tidligere i år hadde vi en samling for kristne som kommer fra islam. En av dem er fra Saudi-Arabia; han ville gjerne dele sin historie med Stefanusalliansens venner. Hans egentlige navn våger vi ikke å bruke, selv om han var villig til å stå frem, så vi kaller ham Asif.

Visjoner

Asif kom til tro på Jesus helt uten kontakt med andre mennesker.

Drømmer og visjoner om Jesus endret livet hans. Han våknet midt på natten av at det var lyst i rommet. Først ble han irritert fordi han trodde det var noen andre i familien som hadde slått på lyset og gått igjen. Da han fikk famlet seg bort til lysbryteren, oppdaget han at den var slått av. Lyset hadde en annen kilde.

En annen natt drømte han at lyset hadde form av en skikkelse. Dette lyset traff ham i panna, og han kjente at hele ham ble forandret. Da han våknet, var det et merke i panna hans der lyset hadde truffet.

Under en hjerteoperasjon fryktet Asif at han skulle dø. Etter operasjonen hadde han flere ganger en drøm. En gruppe mennesker kledd i hvitt vinket på ham for at han skulle komme sammen med dem. Han skjønte at det

var kristne han så og at de ville han skulle bli en av dem.

– Jeg bodde i utlandet i mange år. Jeg trodde ikke det var kristne i Saudi-Arabia, men Jesus viste meg at det var troende rundt meg, og jeg har fått se mange komme til tro. Jesus virker sterkt i landet vårt og det er mange som tjener ham nå, sier Asif.

Tsunami

I Asifs familie er det bare han som tror. Døtrene og kona tror ikke, men nå er noe skjedd med hans yngste datter. Rett før vi møtte ham, fikk hun en drøm. Datteren drømte at hun var på en øy. Så kom en tsunami mot dem.

Hun drømte at faren bar henne opp fjellsiden. De kom til toppen av fjellet – der var det en kirke, uten tak. De gikk inn i kirken. Da raste murene ned og ble helt borte. Så våknet hun. Så spurte hun faren: «Hva betyr dette?» Han svarte: «De store bølgene er verden som prøver å fange oss. Denne verden er styrt av djevelen, så begynte vi å komme unna disse kreftene. Vi gikk oppover fjellet for å bli trygge. Da vi kom opp og du så kirken, betyr det et sted der Gud er. Der Gud er, er det ikke tak, vi har direkte fellesskap med ham. Da du så murene rase, viste Gud deg at du ikke trenger et hus å være i, du kan ha fellesskap med Gud.» Asif sa også til datteren: «Da du så at jeg bar deg opp fjellsiden, betyr det at jeg elsker deg og vil bringe deg til den Gud som elsker deg og vil gi deg frelse.»

Han tenker seg om og sier: – Det vi ser nå, er oppfyllelsen fra profetien i Joel kapittel 3. De unge skal se syner og ha drømmer. Nå er den tiden kommet til Saudi-Arabia. Det er ikke noen begrensning hos Gud. Han vil ikke at det skal være murer mellom mennesker, men at alle som ønsker det skal komme til tro på ham.

Bønn på nettet

Asif besøker mange som er kommet til

tro. Han må være forsiktig, og mange treffer han bare på internett. Der har Asif en bønnegruppe som kommer jevnlig sammen ved å bruke et kommunikasjonsprogram. Asif sier: – Vi ber for kongen og lederne i Saudi-Arabia og om at det åndelige mørket som er over landet, skal bli tatt bort.

– Er dere ikke redde for at sikkerhetspolitiet skal avlytte dere?
– Jeg er ikke redd. Vi håper de hører oss, så de kan komme til tro.

“Nå er den tiden kommet til Saudi-Arabia. Det er ikke noen begrensning hos Gud.

Asif fra Saudi-Arabia

Den arabiske halvøy er altså ekstremt lukket. Likevel aner vi at det er store omveltninger på gang og en åpenhet for evangeliet som vi aldri før har sett. Hvor mange er kommet til tro? TV-kanalen al-Jazeera anslår at det nå er 200.000 fra Saudi-Arabia som etterfølger Jesus Kristus. Andre mener tallet er enda høyere. Asif har rett. Det er Guds time i Saudi-Arabia nå.

Saudi-Arabia

Hovedstad: Riyadh
Folketall: 31,5 millioner (2015)
Styreform: Eneveldig monarki.
Kong Salman.
Mekka og Medina, muslimenes to helligste byer, ligger i landet.

Dødsdømte Asia Bibis datter Isham:

– Hjelp moren min fri

Asia Bibis familie får bare besøke moren i fengselet en halv time hver måned. – Jeg ber det verdensvide kristne fellesskapet om å hjelpe mor til å bli fri, sier Isham (18).

– Mamma jobbet veldig hardt for å forsørge oss, sier datteren Isham (18). Hennes søster er funksjonshemmet og kan ikke snakke. (Begge foto: Arif Bhatti)

TEKST: THEA HAAVET

Lahore, Pakistan: Vi er på en barneskole på et hemmelig sted i den store pakistanske byen. Vår partner Sajid Christopher har arrangert et unikt

Skriv hilsen til Asia Bibi

Skriv en oppmuntrende hilsen (på engelsk) på et kort eller i et brev. Bruk forslaget på www.stefanus.no eller noe eget. Unngå å skrive noe som kan oppfattes som kritikk av myndighetene eller av islam. Send brevene til Stefanusalliansen. Vår pakistanske partner sørger for at de blir levert til Asia Bibi i fengselet og til familien hennes. Din hilsen betyr noe.

møte for oss med Asia Bibis to døtre og ektemann, som Stefanusalliansen støtter økonomisk.

I november 2010 ble Asia Bibi, som første pakistanske kvinne, dømt til døden for blasfemi – å fornærme islam eller profeten Mohammed. Asia hevder selv at blasfemianklagene er en hevnaksjon og at hun er uskyldig. Hennes datter Isham er 18 år, men går bare i sjettede klasse. Hun mistet mange skoleår fordi familien måtte leve i skjul etter at moren ble anklaget for blasfemi. Men nå har en rektor som familien kjenner, forbarmet seg over familien og tatt sjansen på å la døtrene hennes gå på skolen hans: – Vi prøver å holde barnas identitet skjult, men vi har også muslimske

elever og vi frykter at de får vite det og forteller det til foreldrene. Det kan være farlig. Når som helst kan en islamistisk organisasjon angripe, forteller rektoren. Hans modige avgjørelse har gitt Isham nytt håp om å nå drømmen sin: fullføre studiene og bli advokat. – Det er også min mors høyeste ønske. Jeg er fast bestemt på å bli advokat, fordi jeg ønsker å hjelpe hjelpeløse som lider som min mor.

Husker alt

Isham var bare ni år da moren ble anklaget for blasfemi. Det hele startet med en krangel da hun og andre kvinnelige dagarbeidere plukket bær. Noen dager senere kom en mobb for å angripe Asia. De sinte angriperne

anklaget henne for å ha fornærmet profeten Mohammed under krangelen. Datteren husker hendelsen «altfor godt».

– Mobben slo henne og rev klærne hennes i stykker. Det var vondt for oss å se. De oppførte seg som dyr, så umenneskelig, forteller Isham mens tårene renner: – Jeg var sammen med moren min hele tiden. De fortsatte å banke henne opp. Mamma ba meg hente pappa. Jeg dro for å hente ham, men da vi kom tilbake, var hun i politiets varetekt.

LES MER OG SE FILM

På stefanus.no kan du se videointervju med Isham og lese intervju med imam som støtter dødsstraff for blasfemi.

I fengselet er hun flere ganger blitt tilbudt friheten mot å konvertere til islam, til og med for penger, men hun svarte at jeg vil aldri bytte religion eller fornekte navnet Jesus.

Asia Bibis datter Isham

Mareritt

Etter dette begynte et åtte år langt mareritt der Isham og familien bare fikk besøke moren i fengselet en halv time hver måned. Turen tar seks timer hver vei.

– Hun savner oss veldig. Når vi drar for å besøke henne, føles det på den ene siden veldig bra, men på den andre siden blir vi lei oss. Vi viser det ikke, men prøver å oppmuntre henne og gjøre henne sterk, forteller datteren. Asias ektemann, Ashiq Masih, legger til at Asia synes det er vanskelig å leve med usikkerheten, men den fysiske helsen er for tiden er god, og troen bærer: – Asia har en sterk tro på Gud. I fengselet er hun flere ganger blitt tilbudt friheten mot å konvertere til islam, til og med for penger, men hun svarte at jeg vil aldri bytte religion eller fornekte navnet Jesus.

Ikke trygg

Asia anket blasfemidommen til Pakistans høyesterett i 2014. På grunn av press fra muslimske ekstremister er høringsene blitt utsatt gang på gang, og hun vet fortsatt ikke når saken vil bli behandlet. Mange menneskerettsaktivister tror at Asia vil bli frikjent når saken til slutt kommer opp. Det betyr likevel ikke nødvendigvis en lykkelig slutt. – Nei, hun kan ikke være trygg, for ekstremistgrupper har sagt gjentatte

ganger at hvis hun kommer ut av fengselet, så vil de ikke spare henne. Selv om hun blir erklært uskyldig. Så når hun kommer ut vil det ikke være trygt for noen i familien å forbli her i Pakistan, for de vil ikke la oss leve, sier Ashiq.

– Hva er da løsningen?

– Jeg ønsker at hele familien kan flytte til et annet land der vi kan leve trygt og lykkelig, sier Isham.

Far og døtre takker Stefanusalliansens støttespillere som ber for og støtter familien. De ber oss om å ikke glemme dem:

– Jeg nøder dere; vi trenger virkelig deres bønn, støtte og hjelp, avslutter Isham.

URETTFERDIGE BLASFEMILOVER

Pakistans blasfemilover kriminaliserer det å ytre noe negativt, kritisk eller humoristisk om profeten Muhammed og Koranen. Kan føre til dødsdom. Falske anklager fører ikke til straff. Rettergangen tar ofte mange år. Mange tiltalte frikjennes, som regel på grunn av bevismangel. Ingen er blitt henrettet av staten for blasfemi. Frikjente må leve i skjul for ekstremister resten av livet.

Med biblar i nattemørket

John Solsvik og familien smugla biblar, her passerer dei ein grensestasjon på veg mot Tsjekkoslovakia. Foto frå Jan Georg Vedelers film.

I bilar med hemmelege rom frakta norske smuglarar inn fleire hundre tusen biblar og bibeldelar til kyrkjelydar bak Jernteppet.

TEKST: JOHANNES MORKEN

– Kristne bak Jernteppet ville svært gjerne ha biblar og bad oss skaffe, fortel Frank Kongstein. Han var misjonssekretær i Misjon bak Jernteppet og leia bibelsmuglinga. I dag er han 95 år. På ein sjukeheim i Horten minnest han bibelsmuglinga med glede.

– Vi fekk mange vener i Aust-Europa. Dei inspirerte oss, seier Kongstein i eit videointervju Thea Haavet i Stefanusalliansen har laga (sjå det på stefanus.no).

– Vi fekk mange vener i Aust-Europa, seier Frank Kongstein som styrte bibelsmugling som misjonssekretær. (Foto: Thea Haavet)

Stort behov

I 1967, da MbJ blei starta, var biblar ikkje å få fatt i på den opne marknaden i Sovjet. Ofte var heile kyrkjelydar utan biblar. Situasjonen var ikkje lik i alle landa. Men behovet for biblar og kristen litteratur var mange stader

nærast umetteleg, påpeikar Lasse Trædal i boka «Når ett lem lider».

Det starta med at enkeltmenneske tok med biblar eller bibeldelar tapa fast på kroppen eller gøynde i vesker med dobbelt botn. Tent av broder Andreas drog Geir Magnus Nyborg på ein visumfri tur frå Helsinki til Leningrad i 1973.

– Vi sneik oss vekk frå gruppa. Då vi møtte ein politimann på kaia, fall eit NT ut av bukselinninga mi. Eg bad bøna Broder Andreas hadde lært oss. «Du som gjer dei blindes augo sjåande, gjer dei sjåandes augo blinde.» Eg tok opp nytestamentet. Vi fekk levert alt. Det var sterkt å sjå kva biblar betydde for dei vi møtte. Det sat folk og skreiv av bibeldelar som vart dikterte over radio, seier Nyborg.

Arbeidet blei profesjonalisert. MbJ samarbeidde med Open Doors og

broder Andreas (han hadde talt i Bergen og på Drotningborg i Arendal) og Operasjon Mobilisering, ifølgje Trædal. Dei som stod i dette, ønskte seg eit eige transportapparat styrt av MbJ. Midt på 70-tallet vart det bygd opp ein base med depot og bilverkstad

Geir Magnus Nyborg har framleis nya han fekk av ei takksam kvinne i Sovjet. (Foto: privat)

i Østerrike. Hit kom kvar sommar mange norske ungdommar for trening, før dei vart sende av garde.

Smuglarruter

Frå Østerrike gjekk ei av smuglarrutene gjennom Ungarn til Ukraina i Sovjetunionen. Ei anna rute gjekk gjennom Romania til Moldova på Sovjet-sida. Ei tredje rute gjekk frå Tyskland gjennom Polen til Ukraina.

John Solsvik leia basen i fleire år. På ein av de 20 turane Solsvik sjølv reiste med biblar, var han med på å frakte ein 30 kilo tung maskindel til et bibeltrykkeri i Sovjetunionen. På grenseovergangen måtte reisefølgjet tømme bilen.

– Vi sette bagar med litteratur og annan bagasje på to benker. Vakta spurte kva trykkeridelen var. «Den er til far min», sa eg, og det var eit svar vakta respekterte, fortel Solsvik.

“Eg skreiv under på avtale om at eg ikkje skulle fortelje nokon om kva eg dreiv med.

Britta Konstali

Unnvikande svar eller løgn var resepten.

Strengere regler

Geir Blesvik heldt på i ti år fram til slutten av 1984, fem av åra på fulltid i Østerrike. Tryggingsreglane var viktige ikkje minst for kontaktane i aust.

– Dei tok den største risikoen. Men mange var villige til å ta risikoen, og fleire var mindre urolege enn oss. Risikoen for dei som reiste inn, var berre å bli teken og sendt ut etter eit par dagar, seier Blesvik.

Gunnar Stålsett seier (sjå eiga sak) at det er dokumentert at folk som tok imot biblar, opplevde represalier, fengsling og tortur.

– Nokre fekk problem med styresmaktene. Men eg kjenner ikkje til at dei opplevde fengsling og tortur, seier John Solsvik.

Proft opplegg

Svein og Britta Konstali hadde 15 turar i åra 1978-1981. Dei køyrde fleire turar i bilar med dobbelt botn med plass til 1 500 biblar. – Eit proft opplegg, ein «industri», seier Svein Konstali.

– Eg skreiv under på avtale om at eg ikkje skulle fortelje nokon om kva eg dreiv med, seier Britta. Dei som smugla, skulle heller ikkje vita meir enn det dei trengde for å gjere det dei skulle, for ikkje å avsløre andre dersom dei vart tekne. Det skulle heller ikkje vere skriftlege beskjedar. Reiserutene

>>>

>>> *fortsettelse fra forrige side*

vart pugga, med alternative planar for kvar kontaktane skulle treffast. Lossestad vart avtalt. Så blei bilen lossa i nattemørkret, med vaksame augo for å unngå avsløring. Og så var det om å gjere å forsvinne så raskt som råd.

Men då paret i 1982 med ein eittåring i bilen – på veg ut frå Timisoara i Romania – blei stoppa av væpna

“*Barna var den beste forkledninga. Vi var turistar, med eit anna ærend.*”

John Solsvik

soldatar med narkohundar, vart dei samde om at no var det nok. Omsynet til eittåringen gjorde at dei ikkje ville ta risikoen.

Kåre og Randi Hegle var eitt av dei para som brukte bryllupsreisa til å smugle biblar. – Ein kombi-camp var stappfull av russiske biblar, kristen barnelitteratur og utstyr. I skoa gøynde eg kontantar, seier Kåre Hegle.

Filma

Som student i filmproduksjon i USA laga Jan Georg Vedeler i 1982 ei bachelor-oppgåve med filming av

Rauli Lehtonen tek tidlegare bibelsmuglarar og andre med på ein oversiktstur gjennom 20 år med intens bibelsmugling. (Foto: Johannes Morken)

John Solsvik overrekkjer smugla bibeldelar. Foto: Frå Jan Georg Vedelers film

bibelsmugling. John Solsvik hadde med familien på tur, med biblar gøynde i skap inne i campingbilen – dei ville ikkje risikere ein spesialbil. Å filma var elles eit brot på trykkingsreglane til bibelsmuglarane. Dei plukka seg ut ein avsidesliggjande grensestasjon mot Tsjekkoslovakia. Vedeler filma med kameraet stukke ut under ein takstein. Dei væpna vaktene undersøkte bagasjen med barna til Solsvik vandrande rundt. Familien fekk køyra vidare utan at biblane vart oppdaga.

– Barna var den beste forkledninga. Vi var turistar, med eit anna ærend, seier Solsvik i dag.

Eventyrlyst

I boka si fortel Lasse Trædal at ein del av dei som melde seg, var prega av eventyrlyst. «Selv etter å ha gjennomgått et treningskurs var det mange som hadde urealistiske forventninger (...). Som regel ble de fratatt sine illusjoner så snart de fikk stifte nærmere bekjentskap med transportarbeidernes strabasjose og nerveslitende hverdag.

Grensepasseringene kunne selvsagt aldri bli glatt rutine. (...)» Han skriv også at mange blei frustrert

over at dei ikkje kunne oppleve kristent fellesskap med mottakarane, sidan smuglarane berre måtte komme seg raskast mogeleg vekk etter å ha overlevert biblane.

Usemje

Basen i Østerrike var formelt underlagt Mbj. Men reisesenteret hadde sin eigen styringskomite og sine egne støttegrupper. Det vart friksjon og usemje, mellom anna om arbeidsmåtar, ifølgje Trædal.

Han skriv at dei unge på feltet meinte dei burde delta i evangelisering, medan styret fastheldt at dei berre skulle vere støttespelarar for kristne bak Jernteppet slik at desse fekk drive verksemda si på eigne vilkår. No la nok ulike folk ulike ting i omgrepet «evangelisering». Trædal skriv at dårleg kommunikasjon førte til at dei ansvarlege for transportapparatet etablerte seg som ein uavhengig litteraturmisjon under namnet 'Korstog for Kristus'. Dei fleste i staben støtta dei unge ute.

– Det var ein interessekonflikt. Vi som etablerte Korstog for Kristus, ville reindyrka det vi heldt på med, seier Solsvik.

“*Så blei bilen lossa i nattemørkret, med vaksame augo for å unngå avsløring. Og så var det om å gjere å forsvinne så raskt som råd.*”

Blesvik avviser at bibelsmugling vart blanda med evangelisering. – Vi møtte folk som tok ein risiko ved å ta imot biblar, og vi ville aldri tiltrekke oss merksemd ved å drive gateevangelisering, seier Blesvik.

I starten fekk KFK økonomisk støtte frå Mbj. Så blei KFK del av Open Doors, og deretter blei Åpne Dører etablert her i landet. Avtalen med broder Andreas hadde tidlegare vore at det ikkje skulle skje, men prosessen skjedde ope. Mbj overførte materiell og bilar. Frå og med 1984 hadde Åpne Dører heile ansvaret. Solsvik heldt fram som leiar det første året etter at Åpne Dører overtok basen og leia så Åpne Dører det første året etter etableringa.

Undergravde

Til saman reiste John Solsvik 30 gonger gjennom Jernteppet. – Eg trur at både bibelsmuglinga vår og det bibelselskapa spreidde av biblar, gjorde sitt til å undergrava kommunismen. Det var fint at det også kom inn biblar gjennom offisielle kanalar, sjølv om det ikkje skjedde på langt nær i det omfang som skjedde i uoffisielle kanalar, seier Solsvik.

– Gunnar Stålsett og dei andre leiarane i bibelselskapa kunne pressa mykje hardare på før Jernteppet fall. Mange av dei offisielle kyrkjeleiarane han støtta, var ute etter å sikra sin eigen posisjon i kommunisttida, seier Solsvik.

Stålsett: 'Jeg var for absolutt'

– Min uttalelse i 1982 om at «bibelsmugling skader de kristne bak Jernteppet», burde vært mer nyansert. Den var for absolutt, sier Gunnar Stålsett.

Som generalsekretær i Bibelselskapet besøkte Stålsett Sovjet på førjulsvinteren 1982. Stålsett uttalte seg etterpå til Kirkens Informasjonstjeneste.

– Mange som levde i kommunistiske land og som fikk en bibel på sitt eget språk, uansett hvordan det skjedde, opplevde det som en stor velsignelse og glede, svarer Stålsett i dag.

Aggressivt

– Min for korte uttalelse må sees i sammenheng med et aggressivt diskusjonsklima om bibelsmugling på den tiden. Og den må forstås på bakgrunn av dokumenterte represalier fra kommunistmyndigheter. Vi vet ikke hvor mange, men både smuglere og mottakere av smuglede bibler ble fengslet og torturert. Politikken var motivert av ateistisk ideologi og anti-vestlig propaganda. Bibelsmugling kunne føre kirkeledere til en større mistenksomhet og tilbakeholdenhet i det økumeniske arbeidet for menneskerettighetene, som gjennom Det Lutherske Verdensforbund og Kirkenes Verdensråd.

– *Er det dokumentert at nordmenns bibelsmugling førte til fengsling og tortur?*

– Beretningene jeg har sett, oppgir ikke smuglers identitet, svarer Stålsett.

Han forteller i sitt skriftlige svar at han som generalsekretær i

Bibelselskapet (1982-85) og medlem av styret i De Forente Bibelselskaper stod for en omforent linje: – Vi støttet ikke bibelsmugling. Vi mente det var en bedre strategi å arbeide for trykking og spredning på lovlig vis. I ettertid har dette vist seg å være en klok linje. Det er denne linjen, ikke smugling, som har resultert i omfattende spredning av bibler i totalitære land.

Verdens største

Den tidligere Oslo-biskopen viser til at verdens største bibeltrykkeri ligger i Nanjing i kommunistiske Kina, og har på 36 år trykket 130 millioner bibler.

– I årene 1991–94 ble det distribuert 30 millioner bibler til tidligere Sovjet og Øst-Europa og opprettet 23 nye bibelselskaper. Dette ville neppe vært mulig om bibelselskapene hadde støttet smugling. Som generalsekretær i Bibelselskapet besøkte jeg sammen med Sverre Smaadahl i De Forente Bibelselskaper blant annet Romania, som hadde et betydelig bibelarbeid. Som generalsekretær i Det Lutherske Verdensforbund 1985 til 1994, hadde jeg tilgang til bibler og annen kristen litteratur på agendaen i kontakt med kirkene i Øst-Europa og Sovjet.

– *Kunne du ikke, slik John Solsvik mener, presset hardere på for bibelspredning for jernteppet falt?*

– Smuglere konsentrerte seg om den ene saken, mens vi i det økumeniske arbeidet tok opp bredden av menneskerettigheter systematisk og målrettet på alle nivå, svarer Stålsett.

Ung glød for forfulgte

Denne engasjerte gjengen skal besøke 13 av Kristen-Norges sommerstevner for å inspirere ungdom og familier til kamp for de forfulgte. De har gått på Bibelskolen i Grimstad. Fire dem har besøkt Stefanusalliansens prosjekter i Egypt, Libanon, Nord-Korea og Myanmar. Vi lanserer i år en ny givertjeneste for familier: Stefanusbarna, til arbeidet Mama Maggie driver i søppelbyen i Kairo. De unge skal også rekruttere ungdom til programmet pluss 3 der ungdom får sms en gang i måneden med nytt fra våre partnere i land der det kan være farlig å være kristen – med oppfordring til å be, gi og lære.

Les mer om denne saken på www.stefanus.no.

På bildet fra venstre: Elias Landmark, Tore Ydstebo, Magnus Løvrød, kommunikasjonskonsulent Christine Lunga, Amalie Skjelvik, Ingrid Omre, Vilde Hamre. Ikke til stede: Rakel Løvrød. (Foto: Marius Hammer)

Gunnar Dehli ny styreleder

Gunnar Dehli er ny styreleder i Stefanusalliansen. Jan Gossner, nåværende leder, blir ny nestleder etter Ingunn Ulfsten som takket nei til gjenvalg.

På stefanus.no finner du mer om valg av styre og representantskap, samt årsmelding og regnskap for 2016. Fastgiverne får senere tilsendt en utvidet utgave av årsmeldingen.

Følg oss på nettet og Facebook

På stefanus.no kommer en rekke saker om trosfrihetens kår – saker som vi ikke får plass til i Magasinet Stefanus.

3700 følger Stefanusalliansen på Facebook. Der får du både nyheter fra nettsiden, meldinger om appeller og forbønn for mennesker som lider for sin tro og invitasjoner til arrangementer. Følg oss du også, så blir du oppdatert.

En gang var kirkene toneangivende i Midtøsten

I DAG ER DERES EKSISTENS TRUET

Prøvelsene er enorme. Men midt i lidelsen kommer nye mennesker til tro.

Vi kan **bidra**. Vi kan **be**. Vi kan **gi**. Les mer i bladet og på giroen.

TAKK FOR DIN GAVE

til kristne i Egypt, Syria, Irak, Libanon og Tyrkia!

Ved Tyrkias grense til Syria: Disse gamle klostermurene har vært vitne til mye. Glede og fromhet. Overgrep og drap. Hvordan ser morgendagen ut?

Benytt giroen vedlagt bladet eller bruk
kontonr. 3000 14 57922 (Merk innbetalingen: MIDTØSTEN)
VIPPS: #19013 Stefanusalliansen
SMS: send TILSTEDE til 2377 (gi kr. 200,-)

MERK: Gaver gitt via VIPPS og SMS øremerkes ikke Midtøsten, men går til det generelle arbeidet for de forfulgte.

(Foto: Erlend Berge)

Stor åpningsfest i Antalya

Med Antalyas viseordfører til stede ble lokalene til den evangeliske kirken i Antalya i Tyrkia høytidelig åpnet 5. mai.

Viseordfører Hasan, som selv er muslim, uttrykte glede over menigheten og bygget. Han ønsket alle religiøse bygg i Antalya velkommen og sa at alle er under myndighetenes beskyttelse. Flere kirkeledere fra andre byer og også noen muslimske ledere fra Antalya deltok.

Stefanusalliansen er den største bidragsyteren til kirkebygget. Gunnar Dehli (styremedlem) takket for at Tyrkia åpnet seg opp for evangeliet for 2000 år siden og ble en kanal for kristningen av Europa, slik at også vi i det kalde nord fikk del i velsignelsen 1000 år senere.

– I takknemlighet gleder vi oss nå over å få være med på å bringe noe tilbake ved å styrke kirken i Tyrkia, sa Dehli. Han uttrykte også glede over hvordan varaordføreren ville beskytte trosfriheten som en grunnleggende menneskerettighet.

Det var tale av menighetens pastor, Ramazan. Han formidlet budskapet om Jesus som frelser, og han var tydelig på at Antalya Evangelical Church sin målsetting er å

Det nye kirkebygget i Antalya var fullsatt under åpningen. (Foto: Gunnar Dehli)

bringe de gode nyhetene til folk i Antalya. Åpningen skjedde ved klipping av et rødt bånd. Flere aktører deltok med sakser. Dette ble forevige i flere aviser. Alle skrev positivt om hendelsen. Ramazan uttrykte stor tilfredshet og takknemlighet etter åpningsarrangementet.

Les mer

På stefanus.no kan du se flere bilder fra åpningen og lese om Antalya

På ny post for trosfrihet

TEKST: SANG HNIN LIAN. PROSJEKTKOORDINATOR TROS- OG LIVSSYNSFRIHET, CHRO

Chin Human Rights Organization (CHRO) åpnet 29. mars kontor i hovedstaden Hakha i Chin-delstaten i Myanmar. Folk som har arbeidet for menneskerettsorganisasjoner, har i svært mange år risikert arrestasjon, fengsling, tortur og til og med døden. Nå kommer altså et eget kontor – som også skal bidra til at brudd på menneskerettigheter i den geografisk mest isolerte regionen av Myanmar, ikke vil skje i det stille og forbli urapporterte. Til stede var blant andre representanter for regjeringen i Chin og den væpnede gruppen Chin National Front (CNF). De signerte i 2012 en våpenhvile.

CHRO har spilt en nøkkelrolle i fredsprosessen i Myanmar siden 2012. Da ble organisasjonen den første eksil-baserte menneskerettsorganisasjonen som ble invitert til, som uavhengig observatør, å følge våpenhvileforhandlingene. Etter at våpenhvileavtalen var signert i desember, flyttet CHRO arbeidet inn i Myanmar og etablerte kontor i Yangon.

Det nye kontoret har en stab på 10 og vil primært følge utfordringer knyttet til migrasjon. Men organisasjonen vil også drive viktige menneskerettsprosjekter, inkludert fremme trosfrihet. Organisasjonen vil også stå for et kurs om menneskerettigheter på Chin Christian University, en annen av partnerne til Stefanusalliansen. Kontoret vil også hjelpe til med å opprette et uavhengig regionalt overvåkningsorgan for menneskerettigheter. Opprettelsen av Chin Human Rights Committee, som er en del av våpenhvileavtalen, har vært ledet av CHRO siden 2015. Formålet er å sikre langsiktig vern av menneskerettighetene for Chin-folket som i flere tiår har vært offer for brudd på menneskerettighetene.

CHRO er nasjonalt anerkjent som leder i arbeidet for trosfrihet og for urfolks rettigheter. Organisasjonen har dokumentert menneskerettssituasjonen i vestlige Myanmar i 22 år og bruker sin førstehånds faktabaserte kunnskap sammen med FN og utenlandske regjeringer og organisasjoner. Stefanusalliansen har støttet CHRO i snart ti år.

Les mer om Myanmar på stefanus.no

LES AP. GJ. 5, 41 – 42

En som venter på ditt brev

Vladimir Osipov ble i 1975 dømt til 8 års frihetsberøvelse for å ha redigert det religiøse tidsskriftet «Veche». Tidsskriftet befattet seg ikke med politikk i det hele tatt, men likevel het det i anklagen at han hadde drevet «anti-sovjetisk virksomhet og propaganda».

Osipov har også tidligere vært fengslet. Etter at han i 1968 hadde sonet en dom på 7 år, uttalte han: «Ikke uten grunn blir en konsentrasjonsleir kalt en «forbedringsarbeidsleir»: Fan-

gene kommer inn som ateister, og forlater den som kristne. De har forbedret seg... Leiren gjorde meg til en mann med tro på Gud, på Russland og på den arv mine forfedre gav meg.»

Vi har fått oppgitt følgende fengselsadresse: Vladimirskaia obl., 600 020 g. Vladimir, Uch. OD-1/ST-2, SSSR. Han har hustru og flere barn. Deres nøyaktige adresse kjenner vi ikke.

Faksimile av Ropet fra Øst 5-1976

50 år med engasjerte brevskrivere

Helt fra begynnelsen oppfordret Misjon bak Jernteppet nordmenn til å sende brev til fengslede kristne i Sovjetunionen og Øst-Europa.

Høsten 1976 ble Ropet fra Øst sine lesere bedt om å skrive noen oppmuntrende ord til den kristne redaktøren Vladimir Osipov. Han sonet da sin andre lange fengselsdom i Sovjetunionen. I dag er Osipov 78

år gammel, og etter Jernteppets fall arbeidet han for en «kristen gjenfødelse» av Russland.

Oppmuntringsbrev som dette er nå en integrert del av Stefanusalliansens appelltjeneste. Pakistanske Asia Bibi er en av dem som de siste årene har mottatt brev i fengselet, sendt fra nordmenn som bryr seg. Les mer om Asia Bibi inne i bladet.